

**Overzicht Medische- en Psychosociale basiskennis
voor zorgverleners in de complementaire zorg**

Afgeleid van de herijkte PLATO eindtermen 2018/2019

Bron: PLATO universiteit Leiden

vergelijkende tabel Medische kennis en Psychosociale kennis

Volgens de taxonomie van Bloom

Samengesteld en bewerkt door Mariet van Buuren Instituut voor E.E.N.® Panheel

TOELICHTING

De cursief gedrukte teksten zijn afkomstig uit de A tabellen maar om de totale kennis makkelijker te kunnen vergelijken cursief in de B en C lijst gezet. Dit staat er dus voor de leesbaarheid bij de orgaanstelsels dubbel in.

In de lege kolommen kan men voor de vindbaarheid met bladzijde verwijzing werken naar de eigen uitgeschreven eindtermen van de opleiding/beroepsorganisatie.

De taxonomie van Bloom is tussen haakjes weergegeven per onderdeel.
Alle wijzigingen en nieuwe items zijn geel gemarkeerd.

DE TAXONOMIE VAN BLOOM:

1. Kennis: feiten, reproductie of gebeurtenissen
2. Inzicht: opbouw uit kennis en verworven inzichten; kunnen selecteren en samenvatten
3. Toepassen: het toepassen van nieuwe kennis en inzicht en oplossend kunnen werken
4. Analyseren: probleemoplossend kunnen werken en dingen kunnen scheiden
5. Synthetiseren: ontwerpen, samenstellen, ontwikkelen en kennis op verschillende terreinen kunnen combineren
6. Evalueren: concluderen besluiten en beargumenteren

Alle geel gemarkeerde items zijn toegevoegd of gewijzigd ten opzichte van de eerdere eindtermen

Indeling eindtermen

- A. Algemene basiskennis voor alle zorgverleners op hetzelfde niveau
- B. Medische Basiskennis (psychosociale basiskennis op elementair niveau) voor de vakgroep natuurgeneeskunde volgen A, B en D
- C. Psychosociale basiskennis (medische basiskennis op elementair niveau) voor de vakgroep psychosociaal volgen A, C en D
- D. Rode vlaggen signalen voor alle zorgverleners

Zorgverleners die multidisciplinair werken volgen de onderdelen A, B, C en D

Tabel A Eindtermen medische en psychosociale basiskennis

	VAKGROEP NATUURGENEESKUNDE		VAKGROEP PSYCHOSOCIAAL
	Algemene eindtermen A, B en D		Algemene eindtermen A, C en D
	BASISBEGRIJPPEN Definitie gezondheid volgens WHO (1) Definitie ziekte (1) Preventie (1) Curatie (1) Palliatie (1) Symptomen (1) Infectie (1) Klachten (1) Besmetting (1) Ontsteking (1)		BASISBEGRIJPPEN Definitie gezondheid volgens WHO (1) Definitie ziekte (1) Preventie (1) Curatie (1) Palliatie (1) Symptomen (1) Infectie (1) Klachten (1) Besmetting (1) Ontsteking (1)
	ANATOMIE Orgaanstelsels en de ligging van de organen (1)		ANATOMIE Orgaanstelsels en de ligging van de organen (1)
	FYSIOLOGIE definitie en basisbegrippen (1)		FYSIOLOGIE definitie en basisbegrippen (1)
	PATHOLOGIE oorzaken van ziekte en reacties lichaam (2)		PATHOLOGIE oorzaken van ziekte en reacties lichaam (2)
nieuw	DIAGNOSTISCH PROCES BINNEN DE GENEESKUNDE	nieuw	DIAGNOSTISCH PROCES BINNEN DE GENEESKUNDE
	Medisch algemeen lichamelijk onderzoek (1) Prevalentie en incidentie (1) Anamnese (1) Lichamelijk onderzoek, eventueel gericht aanvullend onderzoek (1)		Medisch algemeen lichamelijk onderzoek (1) Prevalentie en incidentie (1) Anamnese (1) Lichamelijk onderzoek, eventueel gericht aanvullend onderzoek (1)

nieuw	SOMATISCH ONVOLDOENDE VERKLAARDE KLACHTEN (SOLK)	nieuw	SOMATISCH ONVOLDOENDE VERKLAARDE KLACHTEN (SOLK)
	Syndromen en aandoeningen (2) <ul style="list-style-type: none"> • Chronisch vermoeidheidsyndroom (CVS) • Fibromyalgie chronisch • Whiplashsyndroom • Prikkelbare darm syndroom PDS of Irritable Bowel Syndrome (IBS) • Chronische buikpijn bij vrouwen • Chronische hoofdpijn • Chemical sensitief syndroom • Repetive strain injury (RSI) • Bekkeninstabiliteit bij vrouwen • Posttraumatische stressstoornis of syndroom • Hyperventilatie, vaak gebaseerd op een angst of paniekstoornis • Burn-out 		Syndromen en aandoeningen (2) <ul style="list-style-type: none"> • Chronisch vermoeidheidsyndroom (CVS) • Fibromyalgie chronisch • Whiplashsyndroom • Prikkelbare darm syndroom PDS of Irritable Bowel Syndrome (IBS) • Chronische buikpijn bij vrouwen • Chronische hoofdpijn • Chemical sensitief syndroom • Repetive strain injury (RSI) • Bekkeninstabiliteit bij vrouwen • Posttraumatische stressstoornis of syndroom • Hyperventilatie, vaak gebaseerd op een angst of paniekstoornis • Burn-out
	Geïntegreerde geneeskunde Integratie tussen fysieke, psychosociale en sociale factoren (2)		Geïntegreerde geneeskunde Integratie tussen fysieke, psychosociale en sociale factoren (2)
	Informatievaardigheden Zoeken en beoordelen van informatie in voor het vakgebied relevante databases zoals: Pub- Med, Cochrane, ERIC, Scholar, Google (2) Relevantie van artikelen in vaktijdschriften (waarin o.a. verwezen wordt naar wetenschappelijke) artikelen) voor het eigen beroepsmatig handelen (2)		Informatievaardigheden Zoeken en beoordelen van informatie in voor het vakgebied relevante databases zoals: Pub- Med, Cochrane, ERIC, Scholar, Google (2) Relevantie van artikelen in vaktijdschriften (waarin o.a. verwezen wordt naar wetenschappelijke) artikelen) voor het eigen beroepsmatig handelen (2)
	Grenzen van vakgebied/ eigen professionaliteit Grenzen eigen deskundigheid en vakgebied, kent professionele beperkingen (4)		Grenzen van vakgebied/ eigen professionaliteit Grenzen eigen deskundigheid en vakgebied, kent professionele beperkingen (4)
	Gezondheidsgedrag van mensen Over- en onder rapporteren van klachten. Gezondheids <u>bevorderend</u> en gezondheids <u>belemmerend</u> gedrag (2)		Gezondheidsgedrag van mensen Over- en onder rapporteren van klachten. Gezondheids <u>bevorderend</u> en gezondheids <u>belemmerend</u> gedrag (2)
	Contextfactoren van invloed op welbevinden, ziekte en ziektebeleving O.a. risicofactoren en beschermende factoren (3)		Contextfactoren van invloed op welbevinden, ziekte en ziektebeleving O.a. risicofactoren en beschermende factoren (3)

<p>Organisatie van en samenwerken binnen de Nederlandse Gezondheidszorg (2) Schriftelijke communicatie met de reguliere en complementaire gezondheidszorg (2) Verwijsbrief en medische machtiging (2) De sociale kaart: organisaties in (geestelijke) gezondheidszorg in NL en hun doelen (2)</p>	<p>Organisatie van en samenwerken binnen de Nederlandse Gezondheidszorg (2) Schriftelijke communicatie met de reguliere en complementaire gezondheidszorg (2) Verwijsbrief en medische machtiging (2) De sociale kaart: organisaties in (geestelijke) gezondheidszorg in NL en hun doelen (2)</p>
<p>Reguliere medische en psychosociale behandelwijzen (1)</p>	<p>Reguliere medische en psychosociale behandelwijzen (1)</p>
<p>WETGEVING EN GEZONDHEIDSETHIEK</p>	<p>WETGEVING EN GEZONDHEIDSETHIEK</p>
<p>Huidige wetgeving in de gezondheidszorg en actuele ontwikkelingen: BIG; WKKGZ; AVG (2) (ethische) Gedragscodes: meldcode; beroepscode(1) Ethische vraagstukken voorbeelden en handelingsopties (3) Algemene praktijkrichtlijnen inclusief bedrijfsvoering praktijk (2) Praktijkvoering</p>	<p>Huidige wetgeving in de gezondheidszorg en actuele ontwikkelingen: BIG; WKKGZ; AVG (2) (ethische) Gedragscodes: meldcode; beroepscode(1) Ethische vraagstukken voorbeelden en handelingsopties (3) Algemene praktijkrichtlijnen inclusief bedrijfsvoering praktijk (2) Praktijkvoering</p>
<p>GESPREKVAARDIGHEDEN</p>	<p>GESPREKVAARDIGHEDEN</p>
<p>Gesprekstechnieken (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • non-verbaal gedrag; • verbaal volgen; • gebruik stiltes; • samenvatten; • feedback; • doorvragen; 	<p>Gesprekstechnieken (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • non-verbaal gedrag; • verbaal volgen; • gebruik stiltes; • samenvatten; • feedback; • doorvragen;
<p>Gespreksvoering (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • reflecteren; • concretiseren; • interpretatie; • confrontatie; • eigen voorbeelden geven; • terugkoppelen naar doelen; • situatie verduidelijken; • afsluiten van een gesprek. 	<p>Gespreksvoering (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • reflecteren; • concretiseren; • interpretatie; • confrontatie; • eigen voorbeelden geven; • terugkoppelen naar doelen; • situatie verduidelijken; • afsluiten van een gesprek.
<p>THERAPEUTISCHE HANDELEN</p>	<p>THERAPEUTISCHE HANDELEN</p>

nieuw	beroepshouding (2) <ul style="list-style-type: none"> • empathie; • congruentie; • onvoorwaardelijke acceptatie; • beroepsgeheim; • Informed consent; • attitude van de therapeut. 		beroepshouding (2) <ul style="list-style-type: none"> • empathie; • congruentie; • onvoorwaardelijke acceptatie; • beroepsgeheim; • Informed consent; • attitude van de therapeut.
	Therapeutisch proces (3) <ul style="list-style-type: none"> • Verhelderen van hulpvraag • Analyse maken van sociale, culturele-biologische /psychologische en maatschappelijke context waarin cliënt zich bevindt • Met cliënt de situatie verkennen, analyseren en hulpvraag formuleren • Formuleren hypothese • Oorzaken van ziektes lichaam • Evaluatie behandelplan en kritische reflectie 		Therapeutisch proces (3) <ul style="list-style-type: none"> • Verhelderen van hulpvraag • Analyse maken van sociale, culturele-biologische /psychologische en maatschappelijke context waarin cliënt zich bevindt • Met cliënt de situatie verkennen, analyseren en hulpvraag formuleren • Formuleren hypothese • Oorzaken van ziektes lichaam • Evaluatie behandelplan en kritische reflectie
	RODE VLAGGEN deel D (4)		RODE VLAGGEN deel D (4)
nieuw	Medische en psychosociale signalen opmerken die (mogelijk) aanleiding geven voor verwijzing naar een BIG geregistreerde zorgverlener en daarnaar handelen. Medische en psychosociale signalen (4) <i>Symptomen worden herkend door het volgen van de lessen en studie!</i>	Nieuw	Medische en psychosociale signalen opmerken die (mogelijk) aanleiding geven voor verwijzing naar een BIG geregistreerde zorgverlener en daarnaar handelen. Medische en psychosociale signalen (4) <i>Symptomen worden herkend door het volgen van de lessen en studie!</i>

Tabel B en C Eindtermen medische en psychosociale basiskennis

VAKGROEP NATUURGENEESKUNDE Algemene eindtermen A en B	VAKGROEP PSYCHOSOCIAAL Algemene eindtermen A en C
Medische basiskennis	Medische basiskennis
EINDTERMEN MEDISCHE BASISKENNIS	EINDTERMEN PSYCHOSOCIALE BASISKENNIS
<p>Meest gangbare (medische) onderzoekstechnieken (1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laboratoriumonderzoek • cholesterol • leverfunctie • bloedsuikerregulatie • anemie • ontstekingsmarkers • radiologie; MRI, Röntgen, Echo en Dexascan • EEG, ECG en EMG 	
FARMACOLOGIE	FARMACOLOGIE
<p>Algemene farmacologie Farmacokinetiek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resorptie, distributie, transformatie en excretie (1) • Begrippen in farmacologie zoals therapeutische breedte, halfwaardetijd, klaring (1) • Werkingprincipes van een geneesmiddel (1) • Bijwerkingen (1) • Interacties (1) • Veranderde werking van geneesmiddelen (1) 	<p>Algemene farmacologie Farmacokinetiek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resorptie, distributie, transformatie en excretie (1) • Begrippen in farmacologie zoals therapeutische breedte, halfwaardetijd, klaring (1) • Werkingprincipes van een geneesmiddel (1) • Bijwerkingen (2) • Interacties (2) • Veranderde werking van geneesmiddelen (2)
<p>Hoofdgroepen geneesmiddelen en vaccinaties (3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analgetica • Antibacteriële middelen • Antimycotica • Antivirale middelen • Antitrombotica • Psychofarmaca: (antipsychotica, antidepressiva, 	<p>Hoofdgroepen geneesmiddelen en vaccinaties (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analgetica • Antibacteriële middelen • Antimycotica • Antivirale middelen • Antitrombotica • Psychofarmaca: (antipsychotica, antidepressiva,

	<p>hypnotica/anxiolytica, overige psychofarmaca) zie ook pag. 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hormonale middelen • Antihistaminica • Bloeddrukregulerende medicijnen • Maagzuurremmers en maagbeschermers • Cholesterol verlagere • Insuline • Cytostatica • Vaccinaties 		<p>hypnotica/anxiolytica, overige psychofarmaca) zie ook pag. 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hormonale middelen • Antihistaminica • Bloeddrukregulerende medicijnen • Maagzuurremmers en maagbeschermers • Cholesterol verlagere • Insuline • Cytostatica • Vaccinaties
CELLEN EN WEEFSELS		CELLEN EN WEEFSELS	
	<p>Anatomie en fysiologie De bouw van een menselijke cel (1) De functie van de celorganellen (2) Werkingsprincipes van de menselijke cel: diffusie, osmose, actief transport (2) Celdeling (mitose/ meiose) (2) Differentiatie van cellen in een menselijk lichaam (2) De verschillende weefselgroepen (1)</p>		<p>Anatomie en fysiologie <i>(tabel A) Ligging van cellen en weefsels (1)</i> <i>(tabel A) Fysiologie: Definitie en basisbegrippen van cellen en weefsels (1)</i></p>
	<p>Pathologie (2) symptomen, pathofysiologie, complicaties, oorzaken en medische benadering van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aangeboren en genetisch bepaalde aandoeningen • Ontstekingen en infecties • Maligniteiten 		<p>Pathologie <i>(tabel A) oorzaak van ziekten van cellen en weefsels (1)</i></p>
HART EN VAATSTELSEL		HART EN VAATSTELSEL	
	<p>Anatomie en fysiologie De grote en de kleine bloedsomloop (2) De bouw van een slagader, haarvat en een ader (1) Anatomie en werking van het hart (2) Regulering arteriële bloeddruk (2) Kenmerken systolische druk, diastolische druk en polsdruk (2)</p>		<p>Anatomie en fysiologie <i>(tabel A) anatomie: ligging van hart en vaatstelsel (1)</i> <i>(tabel A) fysiologie: definitie en basisbegrippen van cellen en weefsels (1)</i></p>

<p>Pathologie symptomen, pathofysiologie, complicaties, oorzaken en medische benadering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • angina pectoris (2) • dreigend hartinfarct en hartinfarct (2) • decompensatio cordis (2) • hartritme stoornissen (2) • hypertensie en hypotensie (2) • arterosclerose (2) • claudicatio intermittens (2) • hoog cholesterol (2) • trombose en embolie (2) • varices (2) • oedeem (2) 	<p>Pathologie <i>(tabel A) oorzaak van ziekten van het hart en vaatstelsel (1)</i></p>
<p>TABEL B. EINDTERMEN MEDISCHE BASISKENNIS</p>	<p>TABEL C. EINDTERMEN PSYCHOSOCIALE BASISKENNIS</p>
<p>BLOED- EN LYMFESTELSEL EN AFWEER</p>	<p>BLOED- EN LYMFESTELSEL EN AFWEER</p>
<p>Anatomie en fysiologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • De functies en samenstelling van het bloed (2) • De verschillende bloedgroepen • bloedtransfusieschema (2) • Resusantagonisme (1) • Hematocriet (1) • De werking van erythrocyten (2) • Functie en plaats van vorming van leucocyten (1) • Werkingsysteem (2) • Bezinkingsnelheid en CRP (1) • Bloedstelping (2) • De bouw en de werking van een lymfeklier (2) • De functies van de milt (2) • De ligging en de functie van de thymus (2) 	<p>Anatomie en fysiologie <i>(tabel A) anatomie: ligging van het bloed en lymfe (1)</i> <i>(tabel A) fysiologie: definitie en basisbegrippen van het bloed en lymfe (1)</i></p>
<p>Pathologie Zorgverlener is bekend met symptomen, pathofysiologie, complicaties, oorzaken en medische benadering van de aandoening:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vormen van anemie (2) • maligniteiten (2) • leukemie (2) 	<p>Pathologie <i>(tabel A) oorzaak van ziekten van bloed en lymfe (1)</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • maligne lymfoom & Hodgkin (2) • allergieën zoals hooikoorts, huisstofmijt etc. (2) • multipel myeloom (2) • anafylactische shock (2) • HIV en AIDS (2) • lupus erythematodes (2) • sclerodermie (2) • lyme (2) • Q koorts (2) 		
	TABEL B. EINDTERMEN MEDISCHE BASISKENNIS		TABEL C. EINDTERMEN PSYCHOSOCIALE BASISKENNIS
	BEWEGINGSSTELSEL		BEWEGINGSSTELSEL
	<p>Anatomie en fysiologie Functies van het skelet (2) Bouw van bot(typen) (1) Botvorming (2) De driedeling van een pijpbeen (1) Benaming en indeling schedelbeenderen (1) Opbouw van de wervelkolom (1) Opbouw van het thorax skelet(1) Opbouw van het skelet van de schoudergordel (1) Opbouw van de bekkengordel (1) De beenderen van de onderste en bovenste extremiteiten (1) Botverbindingen en gewrichtstypen (1) Bouw en functie van onderdelen van gewrichten (2) Functies van het spierstelsel (2) Bouw en functie spieren en pezen (2) Ligging en functie van de grote- en kleine spiergroepen (2) de begrippen extensoren, flexoren, adductoren, abductoren, agonisten, synergisten en antagonist, contractie en spierfascie (2)</p>		<p>Anatomie en fysiologie <i>(tabel A) anatomie: ligging van het skelet, spieren, pezen en banden (1)</i> <i>(tabel A) fysiologie: definitie en basisbegrippen van het skelet, spieren, pezen en banden (1)</i></p>
	<p>Pathologie symptomen, pathofysiologie, complicaties, oorzaken en medische benadering van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • afwijkende standen van de wervelkolom (2) • spieratrofie en hypertrofie (2) • polyarthritis nodosa (2) 		<p>Pathologie <i>(tabel A) oorzaak van ziekten van skelet spieren, pezen en banden (1)</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • reumatische aandoeningen (2) • acuut reuma (2) • artrose (2) • jicht (2) • (morbus) Bechterew (2) • rugpijn en rugaandoeningen (nucleus pulposus, (2) • ziekte van Scheuermann(2) • fibromyositis (2) • tendinitis (2) • bursitis • botbreuken (2) • posttraumatische dystrofie (2) • polyarthritis nodosa; • acuut trauma; verzwikking, verstuiking, zwellling (2) • CRPS type 1 en 2 (chronisch regionaal pijnsyndroom) (2) 		
	TABEL B. EINDTERMEN MEDISCHE BASISKENNIS ADEMHALINGSSTELSEL		TABEL C. EINDTERMEN PSYCHOSOCIALE BASISKENNIS ADEMHALINGSSTELSEL
	Anatomie en fysiologie De bouw van het ademhalingsstelsel (1) Functies neus- en mondademhaling (2) Indeling van de longen in kwabben en segmenten (1) Gaswisseling (2) De ademhalings- en hulpademhalingspijnen (1) Ademhalingsbewegingen (1) Principes van regulering van ademhaling (2) Reflexen: hoesten, braakreflex, niezen, geeuwen, hikken en slikken (2) Functieonderzoek (2)		Anatomie en fysiologie Bouw en functie van de luchtwegen (1) Gaswisseling (1) Regulatie van de ademhaling (1) Hart en vaatstelsel (1)
	Pathologie Symptomen bij ziekten van de luchtwegen: stridor, dyspnoe d'effort en dyspnoe de repos (2) Kussmaul ademhaling, hyperventilatie, Cheyne-Stokes ademhaling (2) cyanose (centraal en perifeer), bradypnoe en tachypnoe (2) <ul style="list-style-type: none"> • afwijkingen in sputum (2) • Productieve en niet productieve hoest (2) 		Pathologie Symptomen bij ziekten van de luchtwegen: stridor, dyspnoe d'effort en dyspnoe de repos (2) cyanose (centraal en perifeer), bradypnoe en tachypnoe (2) Hyperventilatiesyndroom (2)

	<p>symptomen, pathofysiologie, complicaties, oorzaken en medische benadering van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • astma en COPD (2) • hyperventilatiesyndroom (2) • pneumothorax (2) • pneumonie (2) • longkanker (2) • longembolie en longinfarct (2) • tuberculose (TBC) (2) 		
	<p>TABEL B. EINDTERMEN MEDISCHE BASISKENNIS</p>		<p>TABEL C. EINDTERMEN PSYCHOSOCIALE BASISKENNIS</p>
	<p>NIERSTELSEL</p> <p>Anatomie en fysiologie Functies van de nieren (2) Ligging, bouw en functie van de nieren, urineleiders en de blaas (2) Bouw en functie nefron (1) Ultrafiltratie en filtratiedruk (2) Terugresorptie en excretie (2) De functie van de hormonen: aldosteron, ADH en renine (2) Nieren en bloeddrukregulatie (2) De functie van erytropoëetine(2) De functie van de uitwendige en inwendige sluitspier (2) Ontstaan en verloop mictiereflex Urinebuis van de man en de vrouw (1) De samenstelling van normale urine (1)</p>		<p>NIERSTELSEL</p> <p>Anatomie en fysiologie <i>(tabel A) anatomie: ligging van de nieren, blaas en urinewegen (1)</i> <i>(tabel A) fysiologie: definitie en basisbegrippen van de nieren, blaas en urinewegen (1)</i></p>
	<p>Pathologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afwijkingen in de samenstelling van de urine (1) • Verschillende soorten pijnklachten bij aandoeningen van nieren en urinewegen: (2) • cystitis (2) • pyelonefritis (2) • glomerulonefritis (2) • nierstenen (2) • incontinentie (2) • nierinsufficiëntie en chronische nierinsufficiëntie (2) • terminale nierinsufficiëntie (2) • nefrotisch en nefritisch syndroom (2) 		<p>Pathologie <i>(tabel A) oorzaak van ziekten van de nieren, blaas en urinewegen (1)</i></p>

SPIJSVERTERINGSSTELSEL	SPIJSVERTERINGSSTELSEL
<p>Anatomie en fysiologie</p> <p>Functies van de mondholte (1) Ligging speekselklieren (1) Functies en samenstelling van speeksel (2) Samenstelling van het melk- gebit en volwassene gebit (1) De bouw, functie en Werking van de slokdarm, maag, dunne darm en dikke darm en alvleesklier en lever (2) Slikbeweging (1) De samenstelling en functies van maagsap (2) Functie van de nervus vagus (1) Wijze van ontleding van de maag (2) Proces van resorptie van voedingsstoffen (2) De samenstelling en functies van alveessap (2) De samenstelling van normale faeces (1) Bouw en functie van galblaas en galwegen (2) De samenstelling en de belangrijkste functie van gal (1) Verloop normale bilirubine- stofwisseling (2)</p>	<p>Anatomie en fysiologie</p> <p><i>(tabel A) anatomie: ligging van de organen van het spijsverteringstelsel (1)</i> <i>(tabel A) fysiologie: definitie en basisbegrippen van het spijsverteringstelsel (1)</i></p>
<p>Pathologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prehepatische/hepatische en posthepatische icterus (2) • Braakreflex (2) • Projectiel, retentie en faecaal braken (2) • Afwijkingen in geur, kleur en samenstelling van braaksel en ontlasting (2) • carcinomen (2) • hernia diafragmatica (2) • ontstekingen (2) • slokdarmklachten (2) • ulcus pepticum (2) • maagbloeding (2) • maagperforatie (2) • malabsorptie syndroom (2) • coeliakie (2) • ziekte van Crohn (2) • IBS (2) • hemorrhoiden (2) • diarree en obstipatie (2) • hepatitis A en B (2) 	<p>Pathologie</p> <p><i>(tabel A) oorzaak van ziekten van het spijsverteringstelsel (1)</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • galstenen (2) • hernia inguinalis (2) • voedselallergie en voedselintolerantie (2) • diabetes type 1 en 2 (2) • overgewicht/obesitas (2) • non alcoholic liver disease (2) • diverticulitis (2) • colitis ulcerosa (2) • lekkende barrière 		
	<p>TABEL B. EINDTERMEN MEDISCHE BASISKENNIS</p> <p>ZINTUIGEN EN HUID (sensorisch systeem)</p>		<p>TABEL C. EINDTERMEN PSYCHOSOCIALE BASISKENNIS</p> <p>ZINTUIGEN EN HUID</p>
	<p>Anatomie en fysiologie Functies van de huid (1) Opbouw en functies lagen van de huid (2) Bouw en functie van haren, zweet-, talg en melkklieren (1) Eigenschappen en functies van het sensorisch systeem (2) Werking smaakvorming (2) De bouw van het oog (1) Proces van beeldvorming (2) De bouw van het oor (1) Proces van geluidsvorming (2) De bouw van het evenwichtsorgaan (1) Proces van evenwichtsvorming (2) Intero- en exterosensoren (2)</p>		<p>Anatomie en fysiologie <i>(tabel A) anatomie: ligging van de huid en zintuigen (1)</i> <i>(tabel A) fysiologie van de huid en zintuigen (1)</i></p>
	<p>Pathologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • primaire hersentumoren en hersenmetastasen (2) • infecties van huid, mond, neus, oor en oog (2) • eczeem (2) • psoriasis (2) • ulcus cruris (2) • cataract (2) • glaucoom (2) • refractieafwijkingen (2) • slechthorendheid (2) • ziekte van Menière (2) • tinnitus (2) • macula degeneratie (2) 		<p>Pathologie <i>(tabel A) oorzaak van ziekten van de huid en zintuigen (1)</i></p>

ZENUWSTELSEL /NEUROLOGIE	ZENUWSTELSEL /NEUROLOGIE
<p>Anatomie en fysiologie</p> <p>Functies van het zenuwstelsel (2) Onderdelen en functies van een zenuwcel (1) Werking prikkelgeleiding en overdracht (2) Typen zenuwcellen (1) Bouw, functies en werking van de grote hersenen (2) Bouw, functies en werking van de kleine hersenen (2) Ligging en werking van de thalamus en de hypothalamus (2) De belangrijkste hersenzenuwen (I, II, V, VII, X) (1) De ligging, bouw en functie van het ruggenmerg (2) Bouw en werking perifere zenuwstelsel (incl. reflexen) (2) Indeling en functie motorische systeem (2) Ligging en functies vliezen rond het zenuwstelsel (2) Functies, samenstelling, ligging van liquor cerebro spinalis (2) Bouw en locatie ventrikelsysteem van de hersenen (1) Animale en het vegetatieve zenuwstelsel (2) De bloedvoorziening van de hersenen (2) Bloed-hersenbarrière (1)</p>	<p>Algemene functies zenuwstelsel</p> <p>Bouw en ligging: centrale zenuwstelsel en perifere zenuwstelsel (1) Functie animale zenuwstelsel en vegetatieve zenuwstelsel (1) Zenuwweefsel (1) Prikkelgeleiding en overdracht (1) Neurotransmitters (1) Netwerkvorming (1) Plasticiteit zenuwweefsel (1) Bouw en functies van het centrale zenuwstelsel (1) Grote hersenen (1) Tussenhersenen: thalamus en hypothalamus (1) Hersenstam (1) Kleine hersenen, ruggenmerg (1) Bouw en functies van perifere zenuwstelsel (incl. reflexen) (1)</p>
<p>Pathologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • hersentumoren en hersenmetastasen (2) • infecties (2) • Transient Ischaemic Attack (2) • Cerebrovasculair accident (2) • Bell's paralyse (2) • Carpaal tunnelsyndroom (2) • perifere neuropathie (2) • Syndroom van Guillain-Barré (2) • verschillende vormen van hoofdpijn (2) • epilepsie (2) • ziekte van Parkinson (2) • multiple sclerose (2) • niet aangeboren hersenletsel (2) • trauma's zoals: hersenschudding, hersenkneuzing (2) • Amyotrofische Lateraal Sclerose (ALS) (2) 	<p>Pathologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verschillende vormen van hoofdpijn (2) • Epilepsie (2) • Ziekte van Parkinson (2) • Multiple sclerose (2) • Trauma's (2) • Transient Ischaemic Attack (2) • Cerebrovasculair accident (2)

HORMOON STELSEL	HORMONAAL STELSEL
<p>Anatomie en fysiologie Weringsprincipe van hormonen (1) De ligging en de (hormonale) functie van de hypofyse en hypothalamus (2) De werking en de plaats van productie van mannelijke en vrouwelijke hormonen (1) De ligging en functie van de schildklier (hormonen) (2) De ligging en functie van de bijschildklieren (hormonen) (2) De ligging en de bouw van de bijniere (1) Functies hormoongroepen van de bijnierschors (2) Functies hormonen bijniemerg (2)</p>	<p>Anatomie en fysiologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Epifyse (2) • Hypofyse (2) • Schildklier (2) • Bijschildklieren (2) • Pancreas (2) • Bijniere (2) • Vrouwelijke en mannelijke geslachtsklieren (2)
<p>Pathologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • diabetes mellitus (2) • hypoglycaemie en hyperglycaemie (2) • hyperthyreoïdie en hypothyreoïdie (2) • Cushing (2) • Addison (2) • hypopituitarisme (2) • hyperparathyreoïdie en hypoparathyreoïdie (2) • vitamine D deficiëntie (2) • vitamine B deficiëntie (2) • osteoporose (2) • obesitas en metabool syndroom (2) 	<p>Pathologie Hypofunctie en hyperfunctie van de endocriene klieren en daaraan gekoppelde ziekten m.b.t. bovengenoemde klieren (2)</p>
TABEL B. EINDTERMEN MEDISCHE BASISKENNIS	TABEL C. EINDTERMEN PSYCHOSOCIALE BASISKENNIS
GENITAAL STELSEL	GENITAAL STELSEL
<p>Menstruatiecyclus (1) Primaire en de secundaire geslachtskenmerken van de man en de vrouw (1) De bouw en de functies van de eierstok en eileider (1) Bouw en functie van de baarmoeder en baarmoederwand (2) Bouw en de functie van de vagina (2) Bouw, de ligging en de functies van de zaadballen (2) De functie van de cellen van Sertoli, de cellen van Leydig (2) De ligging en functie van de zaadblaasjes (2) De bouw, de ligging en de functies van de prostaat (2) Onderdelen van de penis, de werking van de zwellichamen (1)</p>	<p>De werking en de plaats van productie van de volgende hormonen bij de man: FSH, LH en testosteron (1) De werking en de plaats van productie van de volgende hormonen bij de man: FSH, LH en testosteron (1) Wat er tijdens een menstruele cyclus gebeurt in de hypofyse de eierstok en de baarmoeder (1) Het climacterium en de menopauze (1)</p>

	De samenstelling van sperma (1) Zwangerschap (2)		
	Pathologie (2) <ul style="list-style-type: none"> • carcinomen; • infecties en soa's; • ovariumcyste; • menstratieklachten; • het climacterium en de menopauze; • mastitis; • Polycysteus ovarieel syndroom; • myoom; • endometriosis; • verzakking; • infertiliteit; • prostaatklachten; • erectiestoornissen; • zwangerschapsklachten; • abortus; 		Pathologie <i>(tabel A) oorzaak van ziekten van het genitaal stelsel (1)</i>
	TABEL B. EINDTERMEN MEDISCHE BASISKENNIS		TABEL C. EINDTERMEN PSYCHOSOCIALE BASISKENNIS
	LEVENSFASE		LEVENSFASE
	Anatomie Groei en ontwikkeling Pathologie/Pediatrie <ul style="list-style-type: none"> • constitutioneel eczeem (2) • vergiftigingen (2) (= EHBO) • acute lymfatische leukemie (2) • buikpijn (2) • groei- en ontwikkelingsstoornissen (2) • rode hond (Rubella) (2) • waterpokken (varicella) (2) • bof (parotitis epidemica) (2) • mazelen (morbilli) (2) • koorts en vlekken; geslachtsafwijkingen (2) • spina bifida, hydrocefalus (2) 		

	<ul style="list-style-type: none"> • aangeboren afwijkingen van hart- en bloedsomloop (2) • pylorusstenose (2) • atresie/ stenose in het maagdarmkanaal (2) • congenitale hernia diafragmatica (2) • congenitale heupluxatie (2) • meningitis (2) • encefalitis (2) • chronische sereuze otitis media (2) • acute dyspneu bij kinderen (2) 		
	<p>Veroudering/ sterven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ouderdomsproblematiek zoals energieverlies, lichamelijke veroudering, cognitieve achteruitgang (2) • Rouwproblematiek (2) 		

PSYCHOLOGIE / PSYCHOPATHOLOGIE

VAKGROEP NATUURGENEESKUNDE	VAKGROEP PSYCHOSOCIAAL
Algemene eindtermen A en B	Algemene eindtermen A en C
PSYCHOLOGIE	PSYCHOLOGIE
TABEL B. EINDTERMEN MEDISCHE BASISKENNIS	TABEL C. EINDTERMEN PSYCHOSOCIALE BASISKENNIS
DEELGEBIEDEN PSYCHOLOGIE	DEELGEBIEDEN PSYCHOLOGIE
Biologische benadering (1) Leertheoretische benadering (1) Humanistische benadering (1) Systeemtheoretische benadering (1)	Biologische benadering (3) Leertheoretische benadering (3) Humanistische benadering (3) Systeemtheoretische benadering (3)
	LEREN GEHEUGEN DENKEN EN INTELLIGENTIE
	Verschillende leervormen (1) Functie en werking van het geheugen (1) Problemen met het geheugen (2) Vormen van denkprocessen (1) IQ testen, toepassing en betekenis (1)

TOEGEPASTE (ONTWIKKELINGS) PSYCHOLOGIE EN KLINISCHE PSYCHOLOGIE		TOEGEPASTE (ONTWIKKELINGS) PSYCHOLOGIE EN KLINISCHE PSYCHOLOGIE
Psychopathologie en maatschappij (2) Persoonlijkheidsontwikkeling (2)		Psychopathologie en maatschappij (2) • Persoonlijkheidsontwikkeling (2)
Leeftijdswaarden en bijbehorende ontwikkelingstaken (2) Actuele DSM systeem(1)		Leeftijdswaarden en ontwikkelingstaken (2) • Jong kind, jeugd, volwassenheid, midlife, veroudering, sterven • hechting • Ouderdomsproblematiek (2) • Dementie (2) • Rouwproblematiek (2)
		Ontwikkelingsstoornissen (3) ADHD (3) ASS (3) selectief mutisme (3) ODD en CD (3) Stemmen horen (3) Pervasieve ontwikkelingsstoornis (3) Hechtingstoornis (3)
PSYCHOPATHOLOGIE		PSYCHOPATHOLOGIE
		Psychopathologie en herkennen van risicodragende situaties voor cliënt (1) Algemene kenmerken psychopathologie (1)
		Diagnostiek Risicodragende situaties als: seksueel misbruik, verwaarlozing, mishandeling, onderdrukking, werken met gevaarlijke stoffen, druggebruik (3) Diagnostisch proces binnen psychiatrie (1) Structuur en gebruik van de actuele DSM (1) Voor- en nadelen DSM en consequenties professioneel handelen (2)
Actueel DSM systeem (1) Algemene kenmerken psychopathologie (1) Diagnostisch proces psychopathologie (1)		Actueel DSM systeem (4) Algemene kenmerken psychopathologie (4) Diagnostisch proces psychopathologie (4)

<p>Stoornissen (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • neurobiologische ontwikkelingsstoornissen; • schizofrenie en andere psychotische stoornissen; • stemmingsstoornissen; • angststoornissen; (hyperventilatie syndroom); • somatisch symptoom stoornis; • eetstoornissen; • seksuele dysfuncties • slaap/waakstoornissen; • rouwverwerking; • persoonlijkheidsstoornissen; • autismespectrum-stoornissen; • aandacht- en gedragsstoornissen; • verslavingsproblematiek; • disruptieve impulsbeheersings- en andere gedragsstoornissen; • psychotrauma en stressor gerelateerde stoornissen; • neurocognitieve stoornissen; • ziekte en medicatie die psychologische klachten/stoornissen kunnen veroorzaken 		<p>Stoornissen (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • neurobiologische ontwikkelingsstoornissen; • schizofrenie en andere psychotische stoornissen; • stemmingsstoornissen; • angststoornissen; • hyperventilatie syndroom; • obsessief compulsieve en verwante stoornis; • dissociatieve stoornissen; • somatisch symptoom stoornis en verwante stoornissen; • eetstoornissen; • seksuele dysfuncties en gender dysforie; • slaap/waakstoornissen; • stoornissen in de impulscontrole; • persoonlijkheidsstoornissen; • autismespectrum-stoornissen; • aanpassingstoornissen; • verslavingsproblematiek; • disruptieve impulsbeheersings- en andere gedragsstoornissen; • psychotrauma en stressor gerelateerde stoornissen; • neurocognitieve stoornissen
<p>PSYCHIATRISCHE BEHANDELING</p> <p>Psychotherapie in grote lijnen, psychofarmaca, cognitieve attributies, therapietrouw bij gebruik van psychofarmaca, psycho-educatie (1)</p>		<p>PSYCHIATRISCHE BEHANDELING</p> <p>Psychotherapie in grote lijnen, psychofarmaca, cognitieve attributies, therapietrouw bij gebruik van psychofarmaca, psycho-educatie (1)</p>
<p>Psychofarmaca:</p> <ul style="list-style-type: none"> • benzodiazepinen (1) • antidepressiva (de klassieke, MAO-remmers en SSRI's) (1) • antipsychotica (de klassieke en de atypische) (1) • stemmingsstabilisatoren (Lithium, anti-epileptica) (1) • psychostimulantia (Ritalin, Concerta, Stratera) (1) 		<p>Medicatie, psychofarmaca en bijwerkingen daarvan</p> <ul style="list-style-type: none"> • benzodiazepinen (2) • antidepressiva (de klassieke, MAO-remmers en SSRI's) (2) • antipsychotica (de klassieke en de atypische) (2) • stemmingsstabilisatoren (Lithium, anti-epileptica) (2) • psychostimulantia (Ritalin, Concerta, Stratera) (2) • hypnotica /anxiolytica (2) • overige psychofarmaca (2)
		<p>BASISVAARDIGHEDEN M.B.T. COGNITIEVE GEDRAGSTHERAPIE (CGT)</p>
		<p>Analyses en technieken bv cognitieve gedragstherapie (2) Eenvoudige functieanalyses en betekenis van analyses en cognitieve technieken (2)</p>

RODE VLAGGEN DEEL D

Voorheen gele vlaggen: 5 7 11 17 22 25 44 48 49 50 52

Wijzigingen 27 34 45

1	acute (nieuwe) buikpijn in het algemeen en in het bijzonder bij kinderen
2	acute dyspnoe
3	acute schouderpijn (vnl. links) met zweeten
4	afasie
5	agressie en impulscontrole leidend tot problemen in de dagelijkse omgang
6	algehele zwelling van het buikgebied
7	angsten
8	bewustzijnsveranderingen
9	bloed bij de ontlasting (nieuw of oud)
10	braken en diarree in het algemeen, in de zwangerschap en bij zuigelingen en jonge kinderen
11	chaos: moeite met plannen, komt afspraken niet na
12	een acute visus stoornis
13	een onverklaarbare droge mond
14	een pijnlijke en/of stijve nek
15	gewichtsverlies
16	gezwollen enkel aan één zijde en gezwollen enkels aan beide zijden
17	hallucinaties
18	hartkloppingen waarbij de hartslag irregulair en inequal is (tijdsinterval tussen de slagen wisselt steeds en harde slagen/ zachtere slagen wisselen elkaar af)
19	hematurie
20	hemoptoë
21	herhaalde buikklachten
22	hulpverlener snapt patiënt niet
23	hyperhydrosis
24	krampachtige spierpijnen over de borstkas
25	levensbedreigende doodswens
26	loopp problemen (mank lopen, kreupel zijn, pijn bij lopen en niet willen lopen) bij kinderen
27	medicijnontrouw
28	mogelijke gezondheidsrisico's van dysfagie
29	obstipatie zonder duidelijke oorzaak
30	onbegrepen koorts
31	onbegrepen moeheid
32	onverklaarbaar veel dorst
33	onverklaarbare heesheid en stemverlies
34	onverklaarbaar heel veel plassen
35	paarse verkleuring van de huid bij kinderen
36	pijn in de onderbuik bij vrouwen
37	pijn in één arm, eventueel met bleek zien, zweeten en een klamme huid
38	pijn in en/of rondom het oog
39	pijn in het gezicht
40	pijn op de borst
41	plotselinge duizeligheid en/of flauwte
42	post-menopauzaal bloedverlies bij vrouwen
43	rugpijn eventueel met uitstralingspijn(been)
44	slaap / waakstoornissen
45	tekenen van mishandeling en misbruik
46	tintelingen en/of tastverlies
47	tremoren
48	UHR-psychose symptomen (moeite met het contact, vreemde gedachtegangen)
49	verwardheid
50	waanbeelden wanen/hallucinaties
51	wanneer iemand in rust een hartslag heeft van meer dan honderd slagen per minuut
52	zeer somber en lusteloos gedrag
53	zwellingen in de nek bij zuigelingen en kinderen
54	zwellingen onder de huid